რუსეთ-უკრაიონის ომის გავლენა საქართველოს ეკონომიკურ უსაფრთხოებაზე

კობა ჯელაძე
სტუ-ს დოქტორანტი

აბსტრაქტი

განვითარებული ქვეყნებისთვის 21-ე საუკუნის ძირითადი საგარეო ეკონომიკური მისწრაფებები გახდა „ეკონომიკური უსაფრთხოება", რაც გულისხმობს სახელმწიფოს განვითარებას ეკონომიკურ-პოლიტიკურ და სამეცნიერო საკითხებს, რაც წინამდებარედ აღნიშნული ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანია ქვეყნის ერთიანობის და უსაფრთხოების საკითხებში, რადგან მაქსიმალურად ეკონომიკურად დამოუკიდებელი სახელმწიფოები, ან/ და სწორად შერჩეული სტრატეგიული პარტნიორები იძლევა იმის საშუალებას და ბერკეტებს რომ, სახელმწიფო იყოს გრძლევადიან პრესპექტივებში, ეკონომიკურად უსაფრთხო. **„ ეკონომიკური უსაფრთხოება"** არის გარანტი ქვეყნის აღმშენებლობის და სხვადასხვა სახელმწიფო დარგების სწრაფად განვითარების, რაც უზრუნველყოფს სასიცოცხლოდ მნიშვნელობის პრდუქციაზე და სხვა საჭირო საშუალებებზე ფასების და ღირებულებების დასტაბილურებას, აქედან გამომდინარე, სახლმწიფოები ცდილობენ, დაახწიონ თავი ისეთ ქვეყნებს ეკონომიკური დამოკიდებულებებში, როგორიცაა რუსეთი, ირანი და სხვა ისეთი ქვეყნები რომელიც წინამდებარედ აღნიშნულ საკითხებში დამოკიდებულებეს იყენებენ პოლიტიკური მიზნებისთვის.

მაგალითად: 2006 წელს რუსეთმა შეუწყვიტა გაზის მიწოდება საქართველოს, რაც განკუთვნილი იყო პოლიტიკური მიზნებისთვის, ასევე რუსეთმა შეუწყვიტა გაზი ევროპის უამრავ ქვეყნებს პოლიტიკური უპირატესობის მიღწევის მიზნით.

რუსეთის ეკონომიკური დამოკიდებულებიდან თავის დაღწევა რთული პროცესია, თუმცა ნაბიჯები უნდა იქნას გადადგმიული მეტი სიფრთხილით და შეუმჩნევლად. წინამდებარედ აღნიშნული მოცემულობის ბრწყინვალე მაგალითია მწვანე კაბელის პროექტი, მაგალითად: აღნიშნულ პროექტს საფუძველი ჩაეყარა 2022 წლის 17 დეკემბერს აზერბაიჯანის რესპუბლიკის, საქართველოს, რუმინეთისა და უნგრეთის მთავრობებს შორის ხელშეკრულებას სტრატეგიული თანამშრომლობის შესახებ, შავი ზღვის წყალქვეშა საკაბელო პროექტი ძალიან მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის დივერსიფიკაციისა და ენერგეტიკული დამოუკიდებლობისთვის და ეს პროექტი არის მთავარი საინვესტიციო საშუალება, რადგან ქვეყანას შეეძლება 1200-1300 მეგავატი ელექტროენერგიის გაცვლა ევროპასთან.

ჩვენ, წინამდებარე სტატიაში განხილულია საგარეო ექსპორტის და იმპორტის შესწავლა რუსეთთან მიმართებაში, მოცემული იქნება 2021 წლიდან 2024 წლამდე მაჩვენებლები, სადგაც ჩვენ დავინახავთ აშკარა ცვლილებებს და რუსეთის არკარა უპირატეს სარგებელს, ასევე რუსეთიდან მიგრაცია და ანგარიშების გახსნა საქართველოში, რომელიც მეტყველებს იმ ფაქტზე რომ აღნიშნული მოქალაქეები გრძლევადიან პრესპექტივით აპირებენ საქართველოში ცხოვრებას, განხილული იქნება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან პროდუქტზე ფასების ზრდა რომელიც ყოველ წლიურად იზრდება და საფრთხეს წარმოადგენ მოსახლეობის ეკონომიკურ შესაძლებლობების საპექტებში, ჩვენ განვიხილავთ რუსეთის მოქალაქეების მიერ საქართველოში რეგისტრირებული კომპანიების გავლენას ქართულ ბიზნესზე და არასტაბილური რუსეთის პოლიტიკას და ეკონომიკის უსაფრთხოების რღვევის მექანიზმებს, რომელიც დიდ კონკურენციას უწევს ქართულ ბიზნესს და ქართულ კომპანიებს განვითარების და ზრდის პროცესს.

საკვანძო სიტყვები: გლობალური ეკონომიკა, ეკონომიკური უსაფრთხოება, იმპორტი, ექსპორტი, (რე)ექსპორტი, საგარეო ვაჭრობა, სანქცია.

THE IMPACT OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR ON GEORGIA'S ECONOMIC SECURITY

Koba Jeladze
Phd student of GTU

ABSTRACT

For developed countries, the main foreign economic aspirations of the 21st century have become "economic security", which refers to the development of the state in economic-political and scientific issues, which is one of the most important issues of the country's unity and security, because the most economically independent states, or/ and correctly selected strategic partners allow and leverage the state to be economically secure in the future, "economic security" is a guarantee of the reconstruction of the country and the collapsing development of various state sectors, which ensures the stabilization of prices and values for vital production and other necessary means, Therefore, the home states are trying to subdue such countries in their economic dependence, such as Russia, Iran and other countries

that use dependence in the above-mentioned issues for political purposes.

For example: In 2006, Russia cut off gas supplies to Georgia for political purposes, and Russia cut off gas to many European countries to gain political advantage.

Getting rid of Russia's economic dependence is a difficult process, but the steps must be taken quietly and imperceptibly. A brilliant example of the aforementioned situation is the Green Cable project, for example: the basis of this project was laid on December 17, 2022 by the agreement between the governments of the Republic of Azerbaijan, Georgia, Romania and Hungary on strategic cooperation, the Black Sea submarine cable project is very important for the diversification and energy independence of our country, and this project is a major investment vehicle, as the country will be able to exchange 1200-1300 MW of electricity with Europe, this purchasing market.

We, in the present paper, discuss the study of foreign exports and imports in relation to Russia, the indicators from 2021 to 2024 will be given, where we will see the changes and the advantages of Russia, as well as the migration from Russia and the opening of accounts in Georgia, which indicates the fact that the mentioned citizens are going to have a strong perspective. Life in Georgia. We will discuss the increase in the prices of vitally important products, which increase every year and pose a threat to the economic opportunities of the population, we will discuss the impact of companies registered in Georgia by Russian citizens on Georgian business, and the unstable Russian policy and the mechanisms of breaking the security of the economy, which provides a great competition to Georgian business and Georgian companies for developmen.

Key words: global economy, economic security, import, export, (re)export, foreign trade, sanction.

* * * *

რუსეთზე ეკონომიკური დამოკიდებულება საფრთხეს წარმოადგენს ნებისმიერ სახელმწიფოსთვის მათ შორის საქართველოსთვის, აქედან გამომდინარე თუ რუსეთს ესაჭიროება პოლიტიკური გავლენა და იმპერიული ზრახვების განხორციელება ამა თუ იმ სახელმწიფოზე, ის აუცილებლად იყენებს ეკონომიკურ ბერკეტებს პოლიტიკურ უპირატესობებში, აღნიშნულიდან გამომდინარე როგორც საქართველოსთვის ასევე სხვა ქვეყნების უამრავი მაგალითია.

რუსეთის ომმა უკრაინის წინააღმდეგ, რომელიც 2022 წლის თებერვლის ბოლოს დაიწყო, კიდევ უფრო აქტუალური გახადა საქართველოს ეკონომიკური დამოკიდებულების მონიტორინგი რუსეთზე. რუსეთის მიმართ დაწესებული მკაცრი სანქციები ამცირებს მის ეკონომიკას, რაც ასევე გავლენას ახდენს რუსეთთან მჭიდრო ეკონომიკური ურთიერთობების მქონე ქვეყნებზე.

რუსეთი და უკრაინა მარცვლეულის მსოფლიოს უმსხვილესი ექსპორტიორების ხუთეულში არიან. ეს ორი ქვეყანა ერთობლივად მარაგდება მარცვლეულის დაახლოებით 16%. ორივე მეომარმა მხარემ დააწესა საექსპორტო შეზღუდვები და სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტის აკრძალვა. უკრაინამ შეზღუდა მზესუმზირის ზეთის, ხორბლის და შვრიის ექსპორტი, რათა დაიცვას ომით განადგურებული ეკონომიკა. რუსეთმა აკრძალა სასუქის, შაქრისა და მარცვლეულის მიყიდვა სხვა ქვეყნებში.

სურსათის გლობალურ ფასებზე უარყოფითი გავლენის გარდა, ექსპორტის შეზღუდვები ზღუდავს მომხმარებლის არჩევანს და საქონლის გამყიდველთა მრავალფეროვნებას, რადგან იმპორტირებული რაოდენობა მცირდება. ამან გამოიწვია მსო-ს უფრო მეტი წევრი, დაეწესებინათ საექსპორტო შეზღუდვები შემცვლელ საქონელზე. Evenett (2022) ადასტურებს, რომ 2022 წლის დასაწყისიდან 47 ქვეყანამ დააწესა საექსპორტო შეზღუდვები საკვებსა და სასუქებზე. აქედან 43 საექსპორტო შეზღუდვა დაწესდა მას შემდეგ, რაც რუსეთმა თებერვლის ბოლოს მიიღო ომის დაწყების გადაწყვეტილება უკრაინაში.

საქართველოს რუსულ ხორბალზე დამოკიდებულება მაქსიმუმს აღწევს,.რუსეთიდან საქართველოში ხორბლის იმპორტი შეადგენდა 319 000 ტონას 2021 წელის მაჩვენებლით, რაც საქართველოს ხორბლის იმპორტის 94%-ს შეადგენდა. 2002 წლიდან საქართველოში ხორბლის ფქვილის იმპორტი რუსეთიდან ექვსჯერ გაიზარდა,ხოლო ხორბლის იმპორტი კი 30%-ით შემცირდა. აღნიშნული ცვლილება რუსეთში ხორბლის საექსპორტო გადასახადის გაზრდამ გამოიწვია, რის გამოც ხორბლის იმპორტი ფქვილის იმპორტმა ჩაანაცვლა. საქართველოში სურსათის მოხმარებაშში რუსული ხორბლის ფქვილისა და ხორბლის წილი 78%-მდეა. საერთო ჯამში რუსული ხორბლის ფქვილისა და ხორბლის იმპორტმა საქართველოში იმავე კატეგორიაში 97% შეადგინა.

კვლევევების თანახმად (გრაფიკი N1) ჩვენ აშკარად ვხედავთ 2021 წლიდან 2024 წლამდე ფასების აშკარად ზრდას, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან პროდუქციაზე, რაც უარყოფითად ისახება საქართველოს მოსახლეობაზე.

ევროკავშირმა დააწესა მასიური და უპრეცედენტო სანქციები რუსეთის წინააღმდეგ, უკრაინის წინააღმდეგ აგრესიული ომის საპასუხოდ, რომელიც დაიწყო 2022 წლის 24 თებერვალს.

სანქციები მოიცავს მიზანმიმართულ შემაკავებელ ზომებს (ინდივიდუალური სანქციები), ეკონომიკურ სანქციებს და სავიზო ზომებს. ეკონომიკური

(გრაფიკიN1)

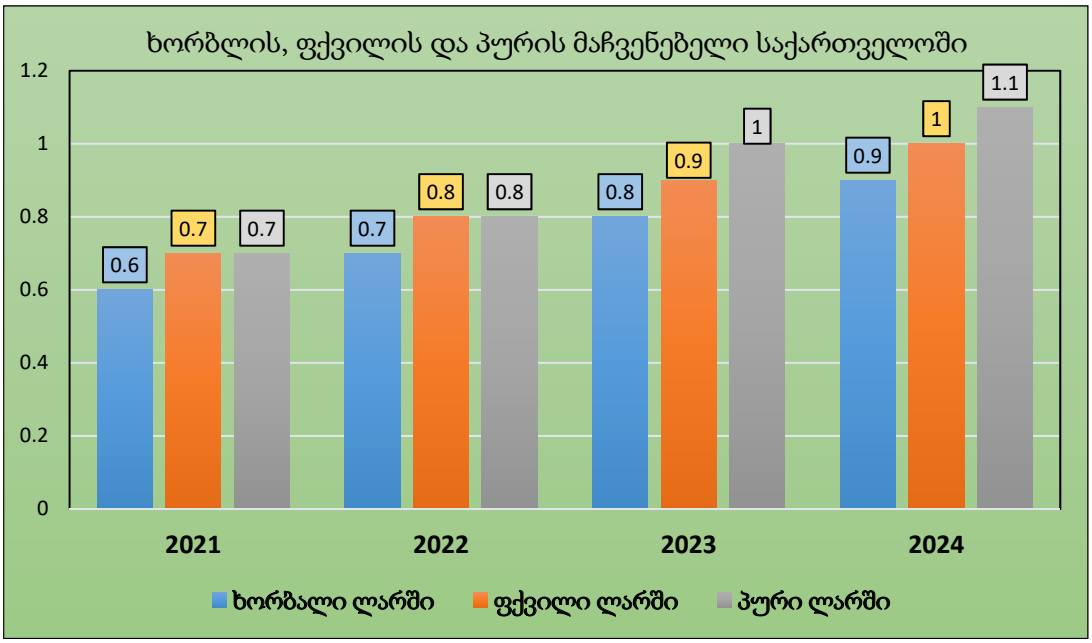

სანქციების მიზანია რუსეთისთვის მძიმე შედეგების დაწესება მისი ქმედებებისთვის და რუსეთის შესაძლებლობების ეფექტურად აღკვეთა.

ინდივიდუალური სანქციები მიზნად ისახავს იმ პირებს, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან იმ ქმედებების მხარდაჭერაზე, დაფინანსებაზე ან განხორციელებაზე, რომლებიც ძირს უთხრის უკრაინის ტერიტორიულ მთლიანობას, სუვერენიტეტსა და დამოუკიდებლობას, ან რომლებიც სარგებლობენ ამ ქმედებებით. ამჟამად ვრცელდება თითქმის 1800 ფიზიკურ პირზე და ერთეულზე. 2023 წლის ივნისში ევროკავშირმა სანქციები დაუწესა დამატებით 71 ფიზიკურ პირს, ხოლო 2024 წელს 131 პირს.

ევროკავშირის ბანკებში, პირებისა და სუბიექტების დასახელებულ რაოდენობას ეკუთვნით ყველა ანგარიში გაყინულია. ასევე აკრძალულია ნებისმიერი სახსრების ან აქტივების პირდაპირ ან ირიბად მათთვის ხელმისაწვდომობა. 21,5 მილიარდი ევრო, ევროკავშირში გაყინული აქტივები, 300 მილიარდი ევრო, ევროკავშირსა და G7-ის ქვეყნებში დაბლოკილია რუსეთის ცენტრალური ბანკის აქტივები ეს უზრუნველყოფს იმას, რომ მათი ფული ვეღარ გამოიყენებენ რუსეთის რეჟიმის მხარდასაჭერად და ვერ შეეცდებიან უსაფრთხო თავშესაფრის პოვნას

(გრაფიკი N2)

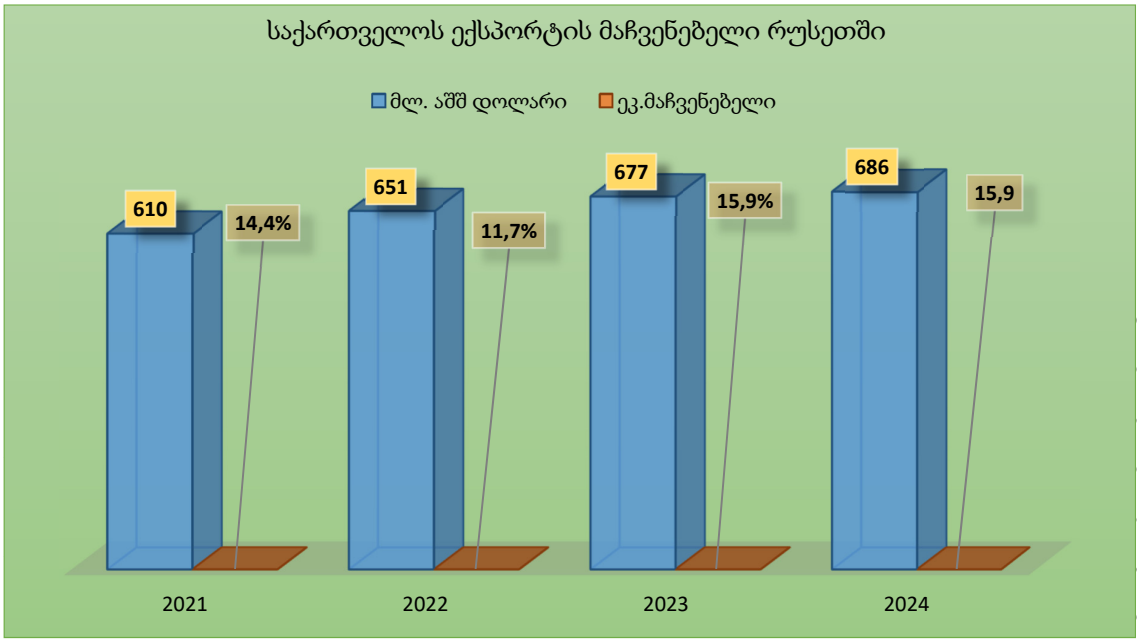

ევროკავშირში. ჩვენ შეგვიძლია ნათლად დავინახოთ ევროკავშირის და G7 -ის მიერ სანქციერების შედეგად (არასრული ჩამონათვალი) რაოდენ დიდი ფინანსური ზარალი განიცადა რუსეთმა.

საგარეო ვაჭრობა: 2022 წელს, წინა წელთან შედარებით, ქართული პროდუქციის ექსპორტი რუსეთში 6,8%-ით გაიზარდა და 652 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, იმპორტი კი 79%-ით გაიზარდა და 1,8 მლრდ აშშ დოლარს მიაღწია. რუსეთში ექსპორტის წილი შეადგენს საქართველოს მთლიანი ექსპორტის 11.7%-ს რაც 2.7%-ით ნაკლებია 2021 წელთან შედარებით (იხ. გრაფიკი 2). რუსული წილი შემცირდა, რადგან საქართველოს ექსპორტი რუსეთში უფრო დაბალი ტემპით გაიზარდა, ვიდრე საქართველოს მთლიანი ექსპორტი ყველა ქვეყანაში. 2023 და 2024 წელს საქართველოს მთლიანი ექსპორტი 32%-ით გაიზარდა.

ბოლო წლებში საქართველოში ელექტროენერგიის მოხმარების მნიშვნელოვანი წილი რუსეთიდან ელექტროენერგიის იმპორტს არ უკავია. 2021 წელს რუსეთიდან იმპორტირებული ელექტროენერგიის წილი საქართველოს ელექტროენერგიის რუსულ ელექტროენერგიას საქართველოს ელექტროენერგიის მთლიანი იმპორტის 25%-ია. 2022 წელს რუსული ელექტროენერგიის წილი საქართველოს ელექტროენერგიის მოხმარებაში შეადგენდა 2,6%-ს და საქართველოს მთლიანი ელექტროენერგიის იმპორტის 24%-ს. რაც შეეხება ბუნებრივი აირის იმპორტს, 2018 წელს, რუსეთიდან იმპორტირებულმა ბუნებრივ აირმა საქართველოს მთლიანი ბუნებრივი აირის იმპორტის 2.8% შეადგინა (ღირებულებით). 2021 წელს იმპორტი 23,1%-მდე გაიზარდა. 2022 წელს ბუნებრივი აირის იმპორტი რუსეთიდან საქართველოში 32%-ით გაიზარდა. მთლიანობაში საქართველომ რუსეთიდან მიიღო ბუნებრივი აირი 93 მილიონი დოლარის ღირებულების, რაც საქართველოს მთლიანი ბუნებრივი გაზის იმპორტის 21%-ს შეადგენდა. აზერბაიჯანი რჩება საქართველოსთვის ბუნებრივი აირის მთავარ მიმწოდებლად. 2022 წელს აზერბაიჯანმა 349 მილიონი აშშ დოლარის ბუნებრივი აირი მიაწოდა, რაც საქართველოს მთლიანი ბუნებრივი გაზის იმპორტის 79%-ს შეადგენს. რუსეთიდან შემოტანილი ბუნებრივი აირი საქართველოს მთლიან შიდა მოხმარების 8%-ს შეადგენდა, ხოლო 2024 წელის 2%-ით გაიზარდა (იხ. გრაფიკი 3).

ტურიზმი და ფულადი გზავნილები: საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ინფორმაციით, 2019 წელს საქართველოში დაახლოებით 1,5 მილიონი რუსი სტუმარი ჩამოვიდა, რის შედეგადაც საქართველომ დაახლოებით 776 მილიონი აშშ დოლარის შემოსავალი მიიღო. 2022 წლის მარტიდან, საქართველოში პანდემიასთან დაკავშირებული შეზღუდვების სრული მოხსნისა და რუსეთ-უკრაინის ომის გამო, რუსი ვიზიტორების რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ტურიზმის ზრდის ტემპების შეფასებისთვის 2019 წელი უფრო აქტუალურია. 2022 წელს რუსეთიდან 1,1 მილიონი ვიზიტორი ჩამოვიდა, რაც 26%-ით ნაკლებია 2019 წელთან შედარებით. თუმცა, 2022 წლის სექტემბერ-დეკემბერში რუსი ვიზიტორების რაოდენობამ 14%-ით გადააჭარბა 2019 წლის სექტემბერ-დეკემბრის მაჩვენებელს. სექტემბრიდან მოყოლებული ზრდა შეიძლება დაკავშირებული იყოს 21 სექტემბერს რუსეთში გამოცხადებულ სამხედრო მობილიზაციასთან.

ევროკავშირის მე-11 სანქციების პაკეტს, რომე-

(გრაფიკი N3)

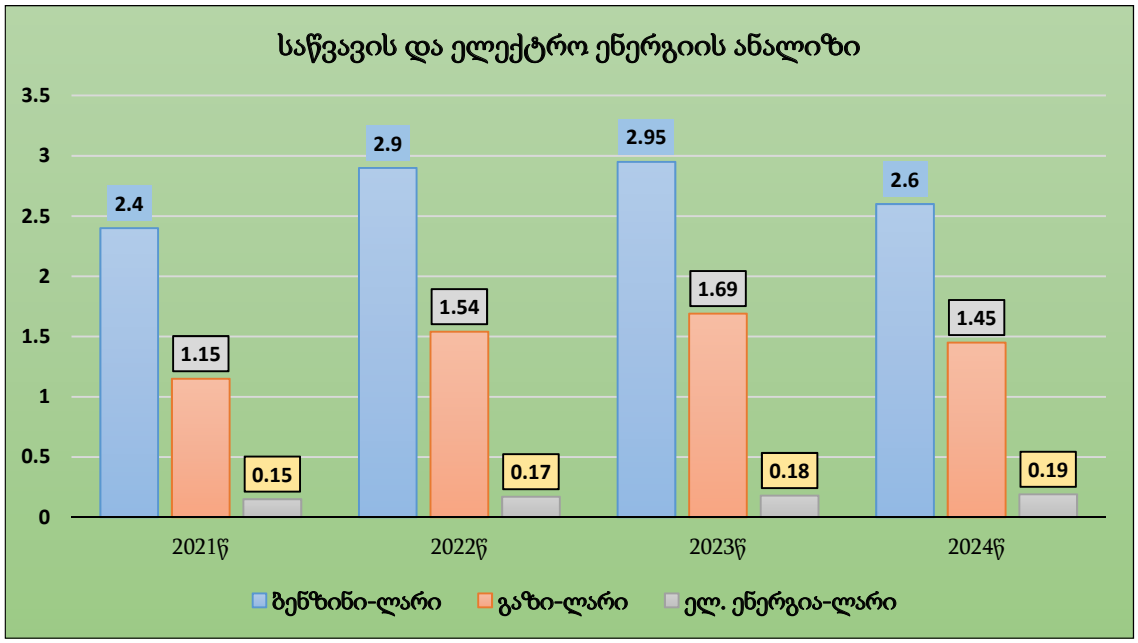

ლიც უფრო მეტ ყურადღებას ამახვილებს მესამე ქვეყნებთან თანამშრომლობაზე, რათა თავიდან იქნას აცილებული რუსეთის წინააღმდეგ არსებული სანქციების შესაძლო გვერდის ავლა, მათ შორის რეექსპორტის გზით. საქართველოს არ დაუწესებია სანქციები რუსეთის წინააღმდეგ, მაგრამ პირობა დადო, რომ არ დაუშვებს მისი ტერიტორიის გამოყენებას სანქციების აცილებისთვის.

იმპორტირებული მანქანების, მათ შორის მეორადი და გარემონტებული მანქანების რეექსპორტი წლების განმავლობაში სწრაფად მზარდი ბიზნესია საქართველოში. ქვეყანა გახდა ინდუსტრიის რეგიონალური ცენტრი, რომელიც იზიდავს მომხმარებლებს ყოფილი საბჭოთა ქვეყნებიდან და აღმოსავლეთ ევროპიდან.

ადრინდელი შეზღუდვები კრძალავდა ძვირადღირებული დასავლური მანქანების რუსეთში ექსპორტს, რომელთა ღირებულება 50 000 დოლარზე მეტია. ახალი შეზღუდვები ვრცელდება ასევე ელექტრო და ჰიბრიდულ მანქანებ.

2023-2024 წლის პირველ ექვს თვეში რუსეთი საქართველოდან მეხუთე უმსხვილესი იმპორტიორი იყო საქართველოდან ყირგიზეთის, ყაზახეთის, აზერბაიჯანისა და სომხეთის შემდეგ, იყიდა 3786 მანქანა საქართველოდან 52 მილიონ დოლარამდე ვაჭრობის მთლიანი მოცულობით. გასული წლის ანალოგიურ პერიოდში 14 მლნ დოლარის ღირებულების 1254 ავტომობილი). ბელორუსიაში კი, მიმდინარე წლის პირველ ექვს თვეში ექსპორტირებულია მხოლოდ 129 ავტომობილი 2,5 მილიონი დოლარის ღირებულების, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდში 442 000 აშშ დოლარის ღირებულების 16 ავტომობილი (იხ. გრაფიკი 4).

(გრაფიკი N 4)

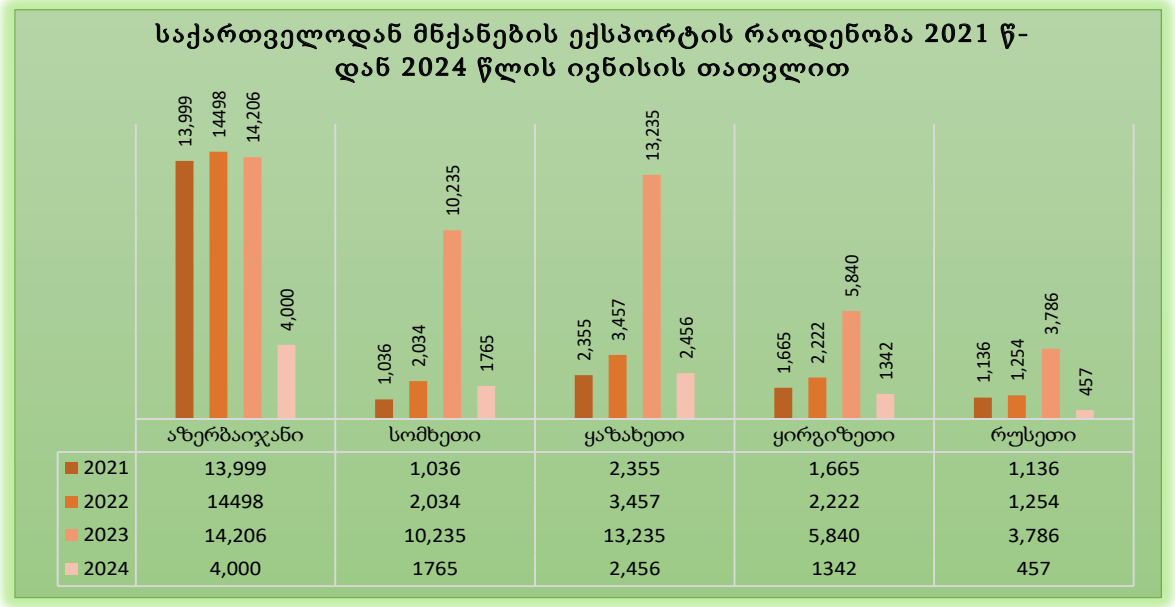

თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევიბის შედარებითი ანალიზის კვლევის საფუძველზე, ჩვენ შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ხუთი ყველაზე მსხილი იმპორტიორი ქვეყნებიდან, ოთხი ქვეყანა წარმოადგენს პრორუსულ სახელმწიფოს, მოცემულ რაოდენობებს ნათლად ვხედავთ გრაფიკი N 5 ში, სომხეთსა და ყაზახეთში 2023 წელს 6 თვის პერიოდში მანქანების ექსპორტი თითქმის 400% ზრდა არის, ხოლო ყირგიზეთსა და რუსეთში 200%-იანი. აზერბაიჯანში კი 2023 წლისთვის კლებაა 2022 წელთან შედარებით. მე 11 ევროკავშირის სანქცირებული პაკეტის შესაბამისათ აკრძალა საქართველოს რეექსპორტი, აქედან გამომდინარე, აღნიშნული ბიზნესი 2022 და 2023 წელთან შედარებით 450%-ით შემცირდა.

აქედან გამომდინარე, ჩვენ შეიძლება ვივარაუდოთ რომ რუსეთსა და პრორუსულ სახელმწიფოებთან მზარდმა ექსპორტმა გამოიწვია (რე)ექსპორტის აკრძალვები ევრიკავშირისგან. აქედან გამომდინარე შეიძლება ვიგულისხმოთ რომ საქართველოს მოსახლეობის ის ნაწილი რომელიც არის ჩართული წინამდებარედ აღნიშნულ ბიზნესსში, თითქმის განადგურია ინდივიდუალური ბიზნესები და მათი შემოსავლები.

რუსული კომპანიები საქართველოში, როგორც წესი, მოქმედებენ ქვეყანაში რეგისტრირებული შვილობილი კომპანიების მეშვეობით. რაც შეეხება საშუალო და მცირე რუსული კომპანიები საქართველოში ძირითადად რუსეთის მოქალაქეების მიერ არიან დაფუძნებული. რუსეთის მოქალაქეების მიერ საქართველოში რეგისტრირებული არაერთი კომპანია რეგისტრირდება ქართული გვარის მქონე პირების მიერ, რომლებსაც აქვთ მხოლოდ რუსული

ან ქართულ-რუსული ორმაგი მოქალაქეობა. საქართველოს ბიზნეს რეესტრის მონაცემთა ბაზების ანალიზის შედეგად, ჩვენ გამოვავლინეთ კომპანიები, რომელთა სრული ან ნაწილობრივი აქციონერები არიან რუსული იურიდიული ან ფიზიკური პირები (მოქალაქეები). კერძოდ, ასეთ კომპანიებს რუსულ კომპანიებს უწოდებენ. თუმცა, ეს არ არის სრული სია, ვინაიდან საქართველოში რეგისტრირებული კომპანია შეიძლება იყოს რუსეთის იურიდიული ან ფიზიკური პირების მფლობელობაში მესამე ქვეყანაში არსებული კომპანიის მეშვეობით. გარდა ამისა, დედა კომპანიები ხშირად რეგისტრირდება ოფშორში, რაც ქმნის დაბრკოლებებს ბენეფიციარი (საბოლოო) საკუთრების გამჟღავნებაში.

2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, საქართველოში რეგისტრირებულია 22400-მდე კომპანია, რომელთა მფლობელები არიან იურიდიული პირები ან/და რუსეთის ფედერაციის მოქალაქეები. ამ კომპანიების 84% (19000-მდე) 2018-2022 წლებში იყო რეგისტრირებული. 2022 წლამდე, ერთ წელიწადში მაქსიმალური რაოდენობა - 1180 კომპანია დარეგისტრირდა 2018 წელს. 2020-2021 წლებში პანდემიის გამო რუსული კომპანიების რეგისტრაცია შემცირდა; 2021 წელს სულ 920 რუსული კომპანია დარეგისტრირდა.

2022 წლიდან საქართველოში რუსული კომპანიების რეგისტრაციის ზრდა მხოლოდ რუსეთ-უკრაინის ომს უკავშირდება. რუსეთის მოქალაქეების ნაწილი საქართველოში საცხოვრებლად და ბიზნესისთვის გადმოინაცვლა საცხოვრებლად. 2022 წლის იანვარ-თებერვალში დარეგისტრირდა 190 რუსული კომპანია, ხოლო მარტში 2154 კომპანია. აპრილ-სექტემბერში თვეში საშუალოდ 1263 რუსული კომპანია დარეგისტრირდა. ოქტომბრიდან რუსული კომპანიების რეგისტრაცია გაიზარდა. ოქტომბერ-დეკემბერში თვეში საშუალოდ 1685 კომპანია დარეგისტრირდა.

2023 და 2024 წელის ივნისის მონაცემებით დაემატა 1936 კომპანია და 2024 წლის ივნისის მონაცემებით შეადგინა 25336 რეგისტრირებული კომპანია, ჩვენი კვლევების შედარებითმა ანალიზმა აჩვენა, რომ რუსული კომპანიების 40% არის ქართული კომპანიების კონკურენტი კომპანია, რაც გულისხმობს რომ 10 134 კომპანია არის ქართული კომპანიის (ბიზნესის) კონკურენტი (იხ. გრაფიკი 5).

გასული წლის განმავლობაში რუსეთიდან საქართველოში პირდაპირი ინვესტიციები არ გაზრდილა. თუმცა, 2017-2021 წლებში რუსული ინვესტიციების წილმა საქართველოს მიერ მიღებულ უცხოურ ინვესტიციებში 4,4% შეადგინა. ამ პერიოდში რუსეთიდან საქართველოში დაახლოებით 307 მილიონი აშშ დოლარის ინვესტიცია შემოვიდა. თუმცა, საქართველოში უცხოური ინვესტიციების დაახლოებით 38% მოდის ოფშორებიდან, და ზოგიერთ შემთხვევაში, ეს ასევე დაკავშირებულია რუსულ ფულთან. 2022 წლის იანვარ-სექტემბერში რუსეთიდან შემოვიდა 33 მილიონი აშშ დოლარის პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია (იხ. გრაფიკი 6), რაც 51%-ით ნაკლებია გასული წლის იანვარ-სექტემბრის მაჩვენებელზე. იანვარ-ივნისში რუსეთიდან ინვესტიციები 9 მილიონი დოლარით შემცირდა, ივლის-სექტემბერში კი 42 მილიონი დოლარით გაიზარდა.

ჩვენი ცნობით, მესამე კვარტალში რუსეთის მხრიდან პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 42 მლნ აშშ დოლარი იყო, ხოლო უძრავი ქონების სექტორში 29 მლნ აშშ დოლარის ინვესტიცია განხორციელდა.

დასკვნა

საქართველოს მზარდი ეკონომიკური დამოკიდებულება რუსეთზე წარმოადგენს საფრთხეს ქვე-

(გრაფიკი N5)

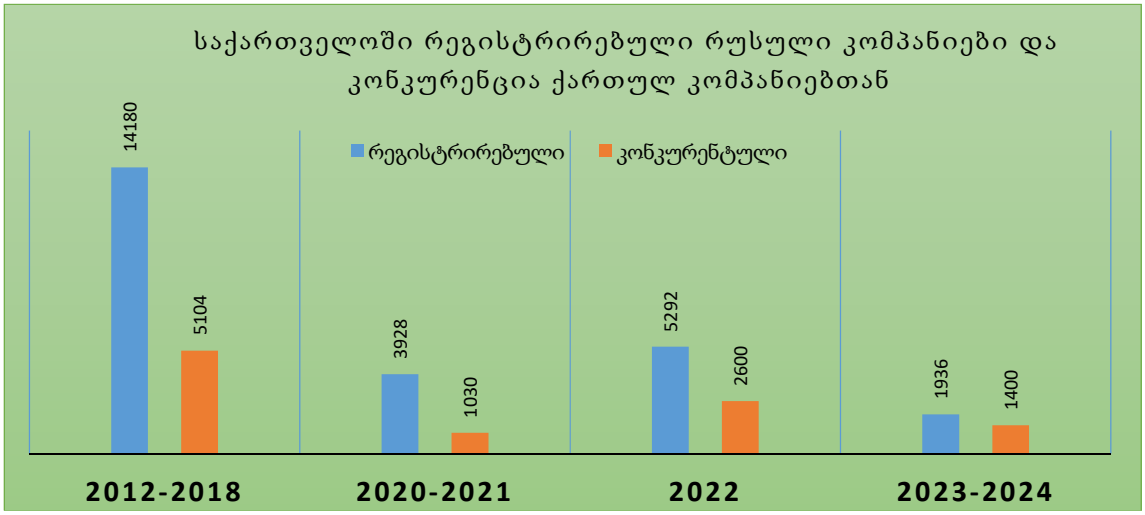

(გრაფიკი N6)

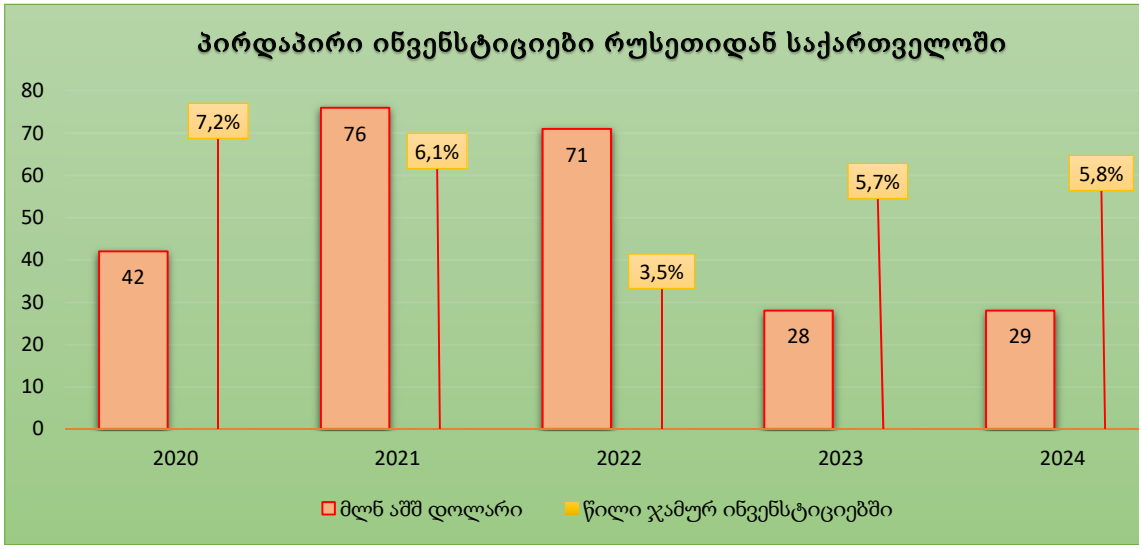

ყნისთვის, რადგან რუსეთმა არაერთხელ გამოიწვია კრიზისი, თავის ეკონომიკურად დამოუკიდებელ ქვეყნების მიმართ, პოლიტიკურ მიზნებისთვის. გარდა ამისა, რუსეთზე გაზრდილი ეკონომიკური დამოკიდებულება საფრთხეს წარმოადგენს საქართველოსთვის მაკროეკონომიკური თვალსაზრისითაც, რადგან დასავლურმა სანქციებმა და ომმა რუსეთში ეკონომიკური კრიზისი გამოიწვია, რომელიც 2024 წელს გრძელდება და ჯერ კიდევ, ომის დასრულების გზებს ვერ ვხედავთ.

წინამდებარე სტატიის კვლევების საფუძველზე საქრთველომ უნდა უზრუნველყოს ეკონომიკური დამოკიდებულების შემცირება რუსეთზე, პარალელურად სტრატეგიულ პარტნიორებთან თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულებების გაფორმება, სხვა ალტერნატიული გზების მოძიება, რომლის საიმედო და საყრდენი მაგალითია 2022 წლის 17 დეკემბრის მწვანე კაბელის ხელშეკრულება, ასევე ექსპორტის და ინპორტის ფარგლებში.

მნიშვნელოვანია სოფლის მეეუნეობის საკითხები, ქვეყნის შიდა პროდუქტის წარმოების, მოხმარების და იმპორტის ფარგლებში, რაც გაზრდის ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელს, თუმცა აღნიშნულს ესაჭიროება თანამედროვე მოდიფიკაციის საწარმოები რაც აკმაყოფილებს ევროკავშირის მოთხოვნის სდანდარტებს. რუსეთზე ეკონომიკური დამოუკიდებლობა განაპირობებს ეკონოკურ უსაფრთხოებას და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან პროდუქციაზე და საჭიროებებზე ფსების დასტაბილურებას. ეკონომიკური მაჩვენებლის შესამჩნევ ზრდას, ქვეყნის შიდა საწარმოების და სოფლის მეურნეობის განვითარებას. წინამდებარედ აღნიშნული მოცემულობა გაზრდის საქართველოს მოსახლეობის ეკონომიკურ შესაძლებლობებს და **„ეკონომიკური უსაფრთხოების"** დაცვას.

კონცეპტუალიზმი (სიტყვათა განმარტება)

ეკონომიკური უსაფრთხოების - ქვეყნის ეკონომიკური მდგრადობა, განვითარება.

იმპერიული ზრახვების - დაპყრობითი ხასიათის მატარებელი

Evenett - Simon J. Evenett is Professor of International Trade and Economic Development, University of St. Gallen, Switzerland; Coordinator, Global Trade Alert; and a former nonresident Senior Fellow, Economic Studies, Brookings.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Business Media. 2022. *რომელ სექტორებსა და კომპანიებში ჩაიდო საქართველოში რუსული ინვესტიცია III კვარტალში?* 12 14. Accessed 09 15, 2023. https://bm.ge/news/romel-seqtorebsa-da-kompaniebshi-chaido-saqartveloshi-rusuli-investicia-iii-kvartalshi/122800.

2. Khishtovani, Giorgi. 2022. *Wheat and Flour Sector in Georgia* . https://pmcresearch.org/publications_file/7eec6318eb62c514e.pdf, Tbilisi: pmcresearch.org.

3. Transparency International . 2021. *Offshore companies in Georgia: Business interests and corruption risks.* 06 29. Accessed 09 15, 2023. https://transparency.ge/en/blog/offshore-companies-georgia-business-interests-and-corruption-risks.

4. Transparency International. 2022. *10 Recommendations to the Government of Georgia on Economic Issues.* 04 12. Accessed 09 15, 2023. https://transparency.ge/en/post/10-recommendations-government-georgia-economic-issues.

5. —. 2023. *Georgia's Economic Dependence on Russia: Impact of the Russia-Ukraine war.* 02 22. Accessed

09 15, 2023. https://transparency.ge/en/post/georgias-economic-dependence-russia-impact-russia-ukraine-war-1#_ftnref1.

6. ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი. 2021. *ELECTRICITY BALANCE OF GEORGIA 2021.* https://esco.ge/files/data/Balance/energobalans_2021_eng.pdf, Tbilisi: esco.ge.

7. ენერგეტიკული ბაზრის ოპერატორი. 2022. *ELECTRICITY BALANCE OF GEORGIA 2022.* https://esco.ge/files/data/Balance/energobalans_2022_eng.pdf, Tbilisi: ESCO.

8. თუთარაშვილი, თემურ, and მარიამ ბასიაშვილი. 2023. *რუსეთ-უკრაინის ომის გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე – მოლოდინები და რეალობა.* 03 06. Accessed 09 15, 2023. https://geoeconomics.ge/?p=14684.

9. ინტერპრეს ნიუსი. 2022. *2021 წელს რუსეთიდან მიღებული ბუნებრივი აირი ჩვენს მოხმარებაში 15% იყო, ხოლო ელექტროენერგია 7% - მაღალი დამოკიდებულება ნამდვილად არ გვაქვს.* 03 16. Accessed 09 15, 2023. https://www.interpressnews.ge/ka/article/700960-davit-narmania-2021-cels-rusetidan-migebuli-bunebrivi-airi-chvens-moxmarebashi-15-iqo-xolo-elektroenergia-7-magali-damokidebuleba-namdvilad-ar-gvakvs/.

10. ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი. 2022. *ტურიზმი თუ მიგრაცია? (რუსეთის მოქალაქეების საქართველოში დარჩენის მაჩვენებელი - 2022 მარტი-ივნისი).* 09 07. Accessed 09 15, 2023. https://idfi.ge/ge/tourism_or_migration_rate_of_stay_of_russian_citizens_in_georgia.

11. საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო. 2022. *საქართველოს ეკონომიკური დამოკიდებულება რუსეთზე: რუსეთ-უკრაინის ომის გავლენა.* 10 08. Accessed 09 15, 2023. https://transparency.ge/ge/post/sakartvelos-ekonomikuri-damokidebuleba-rusetze-ruset-ukrainis-omis-gavlena-0/?custom_searched_keyword=%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%94%E1%83%97%E1%83%96%E1%83%94+%E1%83%94%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9B%E1.